

Inhoud

Inleiding	9
<i>Frédéric Vandermoere en Ilse Loots</i>	
Hoofdstuk 1 Wetenschap en maatschappij. In public sociology we trust	11
<i>Frédéric Vandermoere</i>	
1. Wetenschap en maatschappij	11
1.1 Een nieuw publiek management als hefboom voor moderne wetenschap?	12
2. In public sociology we trust	13
2.1 Naar een verdeling van sociologische arbeid	16
2.2 De publieken van de publieke sociologie?	17
3. Een zoektocht van onderuit	18
Hoofdstuk 2 Cocreatie van kennis en beleid in complexe milieudossiers: welke rollen voor de (publieke) milieusociologie?	25
<i>Dries Coertjens, Marlies Verhaegen, Bert Morrens, Anne Bergmans en Ilse Loots</i>	
1. Inleiding	25
2. Twee complexe milieudossiers	27
2.1 Het beheer van kernafval in de regio Mol-Dessel	27
2.2 Milieu-en-gezondheidsonderzoek nabij industriële gebieden in Vlaanderen	28
3. Cocreatie van kennis en beleid: drie functies van participatie	29
4. De rollen van de sociale wetenschapper	31
4.1 Procesarchitect en facilitator	32
4.2 Makelaar in kennis	33
4.3 Emancipator	34
4.4 Expert	36
5. Rolverwachtingen en 'role overload'	37
6. Discussie: de publieken van de milieusociologie	38
Hoofdstuk 3 Tussen blockadia en academia. Een publiek-sociologische exploratie van klimaatactivisme	43
<i>Ewoud Vandepitte en Frédéric Vandermoere</i>	
1. Inleiding	43
2. Tot hier en niet verder	45

2.1	Organisatie	45
2.2	Actieverloop	46
3.	Methodologie	47
3.1	Etnografie	47
3.2	Discussieavond	48
4.	Bevindingen	49
4.1.	Stap één: van professionele naar traditionele publieke sociologie	49
4.1.1	Stijlen op Ende Gelände: civiel anarchiseren en gepersonaliseerde politiek	50
4.2	Stap twee: van traditionele naar organische publieke sociologie	52
4.2.1	Resonantie van onderzoek voor de praktijk	53
4.2.2	Relevantie van onderzoek voor de praktijk	54
4.2.3	Relatie tussen onderzoek en activisme	56
5.	Nabeschouwing: de publieke socioloog als 'metgezel'	57
Hoofdstuk 4 Een retrospectieve wandeling langs milieusociologische plekken		63
<i>Ilse Loots</i>		
1.	De wortels van een (milieusociologische) specialisatie in de regio	64
2.	Het leslokaal als knooppunt voor een probleemoplossende kijk	66
3.	(Andere) thruth spots van het Antwerpse milieusociologisch onderzoek	70
4.	Minder plekkegebonden loci van grenzenwerk	72
5.	Close maar toch op afstand onderzoeken	75
6.	Op het spreekgestoelte: over (be)leren en (bij)leren	77
Hoofdstuk 5 Milieu en Samenleving: sociologie voor beleid en maatschappij		83
<i>Ann Crabbé en Anne Bergmans</i>		
1.	Inleiding	83
2.	Wie zijn wij?	84
3.	Wat drijft ons?	86
4.	Zijn we nu beleidssociologen of publieke sociologen?	87
5.	Welke zijn onze publieken?	88
6.	Wat doen wij met onze publieken? Wat leveren wij hen?	90
6.1	Reflectie, maar ook handelingsperspectief	90
6.2	Verhalen en syntheses	92
7.	Over moeilijkheden in de interactie met die publieken	93
7.1	Methodologische kritiek	94
7.2	Een geëngageerde socioloog wil niet noodzakelijk optreden in een publiek debat	95
8.	Wat betekent ons verhaal nu in het licht van Burawoy's vier sociologieën?	96

Hoofdstuk 6	Sociaalwerkonderzoek op het kruispunt van beleidsgerichte en publieke sociologie	99
	<i>Didier Boost, Peter Raeymaeckers en Koen Hermans</i>	
1.	Inleiding	99
2.	Beleidsgerichte versus publieke sociologie: een kijk op sociale verandering	99
3.	Sociaal werk (onderzoek) en publieke sociologie	101
4.	Sociaalwerkonderzoek en Evidence-Based Practice	102
5.	Positionering en opdracht	105
6.	Fase 1: structureren en expliciteren van beleidsassumpties	106
7.	Fase 2: verruimen en onderbouwen van het richtinggevend kader	108
8.	Fase 3: structureren en expliciteren van praktijkassumpties	108
9.	Fase 4: kwantitatieve en overkoepelende analyse	109
10.	Fase 5: basiswerker- en doelgroeperspectief	110
11.	Conclusie	111
Hoofdstuk 7	Sociale innovatie en sociologische verbeelding. Over de rol van kennis en onderzoek	115
	<i>Pieter Cools en Gert Verschraegen</i>	
1.	Inleiding	115
2.	Kennis voor sociale innovatie	117
2.1	Op zoek naar 'best practices' en 'bewijs'	117
2.2	Gestandaardiseerde versus relationele kennis?	118
3.	Het gebruik van verschillende soorten kennis voor sociale innovatie	119
4.	Inzichten uit het onderzoek naar lokale sociale innovatie initiatieven	120
4.1	Sociale hergebruik economie	121
4.2	Housing First: verspreiding door een transdisciplinaire, internationale 'community of practice'	123
4.3	MigRom: conflict over emancipatie door kennisallianties	126
5.	Discussie: de rol van de socioloog in processen van sociale innovatie	129
Hoofdstuk 8	Publieke sociologie en activisme. Actieonderzoek als instrument in de zoektocht naar erkenning van mensen zonder wettig verblijf	137
	<i>Thomas Swerts en Anika Depraetere</i>	
1.	Burgerschap zonder burgerschap: praktijken van 'horizontale solidariteit'	138
2.	Actieonderzoek: naar een gemeenschappelijke probleemstelling	139
3.	Het pedagogisch instrument: recettes de citoyennité	141
4.	Interventies – opportuniteiten en barrières om erkenning te krijgen in het middenveld.	143
4.1	Prijsaanvragen	144
4.2	Vorming en dialoog	146
5.	Conclusies: van gelijkaardigheid naar gelijkwaardigheid	148

Hoofdstuk 9 Actieonderzoek als organische publieke sociologie: het project 'Generalistisch Werkt' als case	153
<i>Dries Dingenen en Peter Raeymaeckers</i>	
1. Publieke sociologie	154
1.1 Traditionele en organische publieke sociologie	154
1.2 Knelpunten bij een organische publieke sociologie	155
1.3 Basisprincipes organische publieke sociologie	156
1.4 Het proces van kennisproductie binnen organische publieke sociologie	156
2. Actieonderzoek	157
2.1 Inspiratiegronden en grondslagen van actieonderzoek	158
2.2 Specifieke waardeoriëntatie	159
2.3 Meerdere vormen van kennen en kennis	160
2.4 Participatie en continue dialoog tussen onderzoekers en participanten	160
2.5 Gericht op 'problematische' situaties binnen een bepaalde context	161
2.6 Een proces van probleemidentificatie, planning, actie en evaluatie	162
3. Genegenheid en synergie tussen organische publieke sociologie en actieonderzoek	163
3.1 Overeenkomsten tussen organische publieke sociologie en actieonderzoek	164
3.2 Synergie tussen organische publieke sociologie en actieonderzoek	164
4. 'Generalistisch Werkt'	165
4.1 Het 'probleem'	166
4.2 Verscheidene 'onderzoeksspiralen'	167
4.3 Actieonderzoek als onderzoeksbenadering	168
4.4 De participatieve kennisproductie	169
5. Actieonderzoek als 'organische publieke sociologie'	169
De auteurs	175

Inleiding

Frédéric Vandermoere en Ilse Loots

In dit boekproject gaan we uit van de stelling dat wetenschappelijk onderzoek aan een universiteit geen instrument is dat enkel ten dienste staat van zichzelf. Ook in het geval van de sociologische discipline is er meer dan dat. Naast het onderwijs voor duizenden studenten staat academisch onderzoek ten dienste van de maatschappij in haar geheel. Voor vele wetenschappers is maatschappelijke dienstverlening een kerntaak die onlosmakelijk verbonden is met kritisch en fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Ook wij, sociologen werkzaam aan twee onderzoeksgroepen van de Universiteit Antwerpen (OASeS en Milieu & Samenleving), streven maatschappelijke impact na en ambiëren, meer concreet, een bijdrage te leveren aan sociale én ecologische verandering.

De verschillende gevalstudies en ervaringen die in de volgende hoofdstukken zijn neergepend, vertellen de lezer hoe een versterkte relatie tussen wetenschap en maatschappij er in de praktijk kan uitzien. We zoeken daarbij aansluiting bij tal van inzichten uit de niche van de publieke sociologie. Dit boek wil de reflectie aanmoedigen over die dingen waarvoor vaak geen plaats is in het vaste formaat van een wetenschappelijk artikel. Deze bundel is daarom een oefening in reflexieve sociologie, met bijzondere aandacht voor de relaties tussen de socioloog en haar diverse publieken.

Om dit project te realiseren werden in het voorbije jaar (2017) tal van overlegmomenten georganiseerd tussen beide groepen. Daarin wisselden de collega's, jong en oud, onderling van gedachten, de nodige discussies werden gevoerd, en synergieën werden verkend. Nog voor het proces van externe peer-review werd dus een interne peer-review ingericht. In de veelheid aan thema's en domeinen (zoals milieusociologie, science and technology studies, sociaal werk, armoedestudies en stadssociologie) stelden we een gemeenschappelijk vertrouwen vast in de relevantie van een publieke sociologie. Om de contouren van dit boek te schetsen nemen we vooraf aan de aparte bijdragen een inleidend hoofdstuk op om een kader en een stroomlijning voor de begrippen te scheppen. We laten ons daarbij onder andere inspireren door het werk van de Britse socioloog Michael Burawoy. Verder werd bewust gekozen voor een combinatie van essayistische en meer klassieke stijlen van wetenschappelijk schrijven. Om de materie tastbaar te houden (bijvoorbeeld ook voor studenten die vaak nog weinig onderzoekservaring hebben) vertrekken vele bijdragen vanuit de empirie en concrete onderzoekservaringen.

De verwezenlijking van dit boek was geen sinecure. Enerzijds is het in tijden van wetenschappelijke specialisatie niet evident om een vijftiental auteurs uit diverse onderzoeksdomeinen bijeen te krijgen rond een gemeenschappelijke thematiek. Anderzijds is er, ook in academische

middens, vaak weinig tijd om diepgaand of alleszins meer beschouwend te reflecteren over fundamentele kwesties zoals de relatie tussen wetenschap en publiek. In de wandelgangen van onze faculteit genoten we dan ook van elke aanmoedigende reflectie over dit werk. Er is dan wel veel te doen over het potentieel van burgerwetenschap, slow science of de scheiding tussen opinies en feiten in het post-truth-tijdperk, toch blijft de plaats van maatschappelijk engagement in wetenschap van twijfelachtig belang. Niet alleen naar de auteurs die aan dit boek meewerkten en de diverse publieken die hiertoe onrechtstreeks hebben bijgedragen, ook naar de reviewers gaat onze uitdrukkelijke dank voor hun constructieve feedback. Het kritisch evaluatieproces heeft het uiteindelijke resultaat alleen maar sterker gemaakt.

Enkele decennia geleden schreef de filosoof en cultureel antropoloog Bruno Latour het boek *Wetenschap in Actie*. In dat werk beschrijft hij de constructie van wetenschappelijke feiten en artefacten. Hij vertelt ons hoe het verschijnsel 'wetenschap' kenmerken van een netwerk vertoont. In deze bijdrage richten we ons veeleer op 'wetenschap in interactie'. Het gaat meer bepaald over de interactie tussen wetenschappers en actoren, zoals klimaatactivisten, overheden, hulpverleningsorganisaties, daklozen, vluchtelingen en vele andere publieken. We verkennen de wereld van de publieke sociologie en trachten de lezer mee te nemen op een aantal paden die wij als sociale wetenschappers hebben bewandeld. We pogen geen alomvattende analyse te maken maar hopen met een waaier aan illustratieve hoofdstukken een voorzet te hebben gemaakt.

14 mei 2018

HOOFDSTUK 1

Wetenschap en maatschappij. In public sociology we trust

Frédéric Vandermoere

Het opzet en de doelstellingen van dit inleidende hoofdstuk zijn drieërlei. Eerst wordt in algemene zin kort gereflecteerd over de veranderende relatie tussen wetenschap en maatschappij (zie 1. Wetenschap en maatschappij). Vervolgens wordt een historisch kader geschetst dat verder bouwt op studies uit de publieke sociologie en het werk van Michael Burawoy in het bijzonder (zie 2. In public sociology we trust). In een derde stap wordt een overzicht gegeven van de verschillende bijdragen uit dit boek (zie 3. Een zoektocht van onderuit)

1. Wetenschap en maatschappij

Je hoort het wel vaker. Misschien zelfs meer dan ooit. Academics staan te ver verwijderd van de werkelijkheid. Uit sociaal-psychologisch onderzoek¹ blijkt dat het stereotype beeld over wetenschappers bestaat uit associaties als mannelijk, werkverslaafd, moeilijk, saai, slim, *nerdy* of sociaal onbeholpen, objectief, rationeel, gek, soms ook gevaarlijk en duivels, en bovenal: geïsoleerd in de ivoren toren van nutteloze kennis. Zeker in de humane en sociale wetenschappen zou de relevantie van het gevoerde onderzoek ver te zoeken zijn. Disciplines zoals filosofie of sociologie zouden te vaag zijn en onvoldoende nuttig.

Maar waar komt dat stereotype beeld van de wereldvreemde wetenschapper² vandaan? Enerzijds heeft dat met de *outgroup* te maken, met al die actoren en groepen die niet onder de sociale categorie 'wetenschapper' vallen. De gebruikelijke verdachten verschuilen zich onder meer in de media bij de geschreven pers en programmamakers, bij cartoonistische representaties in de oude media maar ook in online fora en berichten op nieuwe sociale media. Anderzijds steken we als wetenschapper de hand misschien beter in eigen boezem. Het wetenschappelijke stereotype heeft ook met wetenschap zelf te maken. Wetenschappers en hun disciplines excelleren in het disciplineren van zichzelf (zie Vanderstraeten & Vandermoere, 2015). Vaak zijn het wetenschappers zelf die bijdragen tot het stereotype beeld dat over wetenschap bestaat.

Er zijn verschillende voorbeelden van zelfdisciplineren in wetenschap en van al dan niet bedoelde zelfstereotypering te bedenken. Zo werden de voorbije decennia duizenden gespecialiseerde vakbladen opgericht. De teller van Engelstalige, intercollegiaal getoetste, wetenschappelijke tijdschriften zou intussen ver boven de 25.000 staan, samen goed voor meer dan 2.500.000

artikels per jaar (Plume & van Weijen, 2014). Vakjargon zorgt daarbij voor legitimiteit onder gelijkgezinden eerder dan voor geloofwaardigheid bij het brede publiek. Of wetenschappers zonderen zich af van de wereld omdat dat als voorwaarde wordt gezien voor de ontwikkeling van goede kennis (zie Huijjer, 2017). Zuivere wetenschap zou dan een soort ascetisch bestaan vereisen waarbij afleiding door de idiosyncrasie van het alledaagse moet worden geschuwd. Anderen vrezen dan weer dat ze als populist worden bestempeld of andere negatieve reacties van peers zullen krijgen. Wetenschappelijke stilte kan ook simpelweg verklaard worden door een gebrek aan mediatraining bij wetenschappers of door een vorm van onrealistisch optimisme: de assumptie dat de waarheid altijd wint. Naomi Oreskes en Erik Conway, auteurs van de bestseller *Merchants of Doubt*, verwoorden het als volgt:

“Perhaps the most forgivable reason why scientists have not gotten more involved is because they love science, and believe that the truth wins out in the end. It is their job (...) to figure out what that truth is. Someone else can best popularize it.” (Oreskes & Conway, 2010, p. 265)

Naast die en tal van andere factoren die zich situeren in het wetenschappelijke regime zijn er ook ruimere trends, noem het landschapsontwikkelingen³, die co-evolueren met de (re)organisatie van, en maatschappelijke perceptie over, wetenschap. Denk bijvoorbeeld aan de democratisering van het onderwijs en de daarmee gepaard gaande totstandkoming van de geschoolde maatschappij (zie Vanderstraeten & Van der Gucht, 2015). Of men zou het kunnen hebben over de individualisering en de neo-liberalisering van alles. In wat volgt, gaan we echter, omwille van de aansluiting tot het opzet van dit boek, dieper in op een ander – weliswaar nauw gerelateerd – landschapsfenomeen: de opkomst van het *New Public Management* (NPM).

1.1 Een nieuw publiek management als hefboom voor moderne wetenschap?

Steeds vaker wordt kennis gezien als deel uitmakend van een economie – de kenniseconomie – waarbij wetenschap moet bijdragen aan economische vooruitgang. Maar er lijkt vandaag meer aan de hand. Waar Frederick Taylor, de peetvader van het *scientific management*, in het begin van de vorige eeuw nog ijverde voor een wetenschappelijke benadering van management⁴, lijken we vandaag ook een omgekeerde beweging te maken: we evolueren naar een *managementachtige wetenschap*. Deze evolutie gaat op z'n minst terug tot de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw, de tijd waarin het new public management⁵ in volle opmars is (De Dijn et al., 2016). Diverse publieke sectoren en openbare instellingen, waaronder universiteiten, worden in toenemende mate verwacht als bedrijven – of beter: als fabrieken⁶? – te functioneren.

De managementfilosofie van de private sector staat vandaag steeds uitdrukkelijker model voor de publieke sector. Onder het mom van modernisatie, flexibiliteit en professionalisering lijken evoluties op het vlak van ICT⁷ die trend eerder aan te zwengelen dan af te remmen. Ook universiteiten worden blootgesteld aan de tijdsdamp van het marktisme (Weyns, 2013). Ruim honderd jaar geleden ging men van start met het injecteren van een wetenschapslogica in de bedrijfwereld. Vandaag wordt ook een marktlogica geïnjecteerd in de wetenschappelijke wereld⁸. In concreto laat het NPM zich in het wetenschappelijke veld steeds uitdrukkelijker gelden

door middel van een dubbele en ietwat schizofrene agenda. Extern door steeds meer te kijken naar wat de bijdrage is van wetenschap aan de (kennis)economie (bijvoorbeeld in de vorm van patenten en spin-offs); intern door te kijken en vooral te meten wat de impact is van wetenschap op wetenschap (bijvoorbeeld in de vorm van citaties en rankings).

Wat betekent dat alles nu voor de verdeling van wetenschappelijke arbeid? De kerntaken van een wetenschapper hebben betrekking op drie facetten: onderwijs, onderzoek, en maatschappelijke dienstverlening. Men zou kunnen verwachten dat de toepassing van het NPM het stereotype beeld van nutteloze wetenschap heeft gecorrigeerd. Of dat, met het huidige valorisatiestreven, maatschappelijke dienstverlening door de jaren heen dan toch heel belangrijk moet geworden zijn. Niets is minder waar. De selectieve inkleuring van 'nuttigheid' in het NPM-paradigma enerzijds, en het opdrijven van het competitie-element in fundamenteel wetenschappelijk onderzoek anderzijds, hebben het stereotype beeld van de wereldvreemde wetenschapper veeleer versterkt of in stand gehouden op zijn best. De intrede van het NPM heeft voornamelijk gezorgd voor zowel een commercialisering als voor een verdere academisering van wetenschap.

In een tijd gekenmerkt door projectificatie huppelt menig wetenschapper van de ene naar de andere projectaanvraag. Daarbij wordt de wetenschapper een nieuwsoortige teammanager, zowel een dienaar van de economie als een gedwongen aanbidder van de *publish or perish*-filosofie. Radicaal indruisen tegen die ontwikkelingen gaat vaker gepaard met professionele zelfmoord dan dat het academisch succes of promotie oplevert. Ook velen, zoniet iedereen, van de collega's die in de komende hoofdstukken aan het woord zijn, moeten gedeeltelijk meevaren met de megatrends. Maar tegelijkertijd weten sociologen als geen ander dat, waar er structuren zijn, er vaak ook handelingspotentieel of *agency* ligt¹⁰. Zoals vermeld, ambiëren wij, sociologen van de Antwerpse school, ook nadrukkelijk maatschappelijke impact. Gelukkig zijn we niet de enigen noch de eersten die dat doen¹¹. Niet in België en al zeker niet vanuit internationale optiek. Mede daarom wordt in het volgende deel ingegaan op de wortels en de evolutie van de publieke sociologie. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar het werk van de Britse socioloog Michael Burawoy.

2. In public sociology we trust

"...we must recruit and encourage talented sociologists who are able and eager to report their work so that it is salient to both their colleagues and the educated lay public¹². Borrowing Russell Jacoby's concept of public intellectuals (Jacoby, 1987), they might be called public sociologists..." (Gans, 1989, p. 7)

Bovenstaand citaat komt van de hand van Herbert Gans. De locatie is Atlanta. De gelegenheid betreft de jaarlijkse bijeenkomst van de American Sociological Association (ASA) in 1988. Verwijzend naar de Tocqueville's *Democracy in America* draagt de titel van het congres *Sociology in America*. In het programmaboekje van het congres staat te lezen dat de tijd rijp is voor een *disciplinary self analysis*. Als geprezen socioloog en voorzitter van de ASA geeft Gans er een

toespraak getiteld "Sociology in America: The Discipline and the Public". Tijdens die lezing stelt Gans dat de sociologie als discipline zich nuttiger en relevanter moet maken voor het publiek. Hij treedt daarmee in de voetsporen van historicus Russell Jacoby, die enkele maanden voordien *The Last Intellectuals* (1987) publiceerde over de ondergang van de *public intellectual*.

In de daarop volgende jaren wordt Gans erkend als degene die de noties *public sociologist* en *public sociology* heeft geïntroduceerd. Het is echter pas een goede vijftien jaar later, we tellen het jaar 2004, dat publieke sociologie aan bekendheid wint en de conceptuele diepgang krijgt die het nodig heeft. Opnieuw betreft de gelegenheid een jaarlijkse bijeenkomst van de ASA, tot op heden nog steeds de grootste en meest invloedrijke sociologische vereniging in de Verenigde Staten. Ditmaal is Michael Burawoy aan het woord, als socioloog tewerkgesteld aan U.C. Berkeley. Ietwat paradoxaal houdt Burawoy er – in het lokale Hilton hotel te San Francisco – een vurig pleidooi voor publieke sociologie. De lezing, die enkele maanden later in de *American Sociological Review* verschijnt, draagt als titel 'For public sociology'.

Burawoy gaat van start met te wijzen op het maatschappelijk engagement van enkele klasiekers uit de sociologie. Zo herstelde Karl Marx het socialisme van vervreemding¹³, ging Max Weber op zoek naar schoonheid en vrijheid in rationalisatie en bureaucratie, en verloor Émile Durkheim organische solidariteit van anomie en egoïsme. In de Verenigde Staten waren er intellectueel activisten, zoals William Du Bois, die de basis legden voor de latere studie van racisme en burgerrechten. In het lijstje van mannelijke denkers is ook het werk van Herbert Spencer¹⁴, en enige tijd later, ook dat van Pitirim Sorokin¹⁵, meer dan vermeldenswaardig. Hoewel elk van die geleerden vandaag voornamelijk worden herinnerd voor hun 'fundamentele bijdrage' is hun werk in zekere mate ook typerend te noemen voor het morele karakter, dan wel de bezielende aard, van de klassieke sociologie.

Sociologen van toen waren erop uit om de samenleving te veranderen. Later bleek de verwetenschappelijking van de sociologie echter het ultieme doel te worden, aldus Michael Burawoy. De sociologie institutionaliseert en ontgroeit de morele ontwikkelingsfase. In hun analyse van de staat van de sociologie in de jaren 1950 suggereren Seymour M. Lipset en Neil J. Smelser (1961) dat de morele voorgeschiedenis eindelijk voorbij is. Nu het sociologisch geheugen vorm krijgt, is een nieuw stadium in zicht. Met enige zin voor beeldspraak zou men in de terminologie van de Zwitserse psycholoog Jean Piaget kunnen spreken over de formeel-operationele fase van wetenschap-ontwikkeling. Ook sociologen claimen in die gouden fase van wetenschappelijke volwassenheid te arriveren. Op schijnbaar tegenstrijdige wijze komt het sociologisch denken daarbij los van het concrete en wordt het tegelijkertijd inzetbaar voor praktische doeleinden.

Mede onder invloed van Talcott Parsons wordt *common sense* verheven tot *pure science*. Sociologie zou eindelijk de Comtiaanse en wetenschappelijke status krijgen die het als koningin der wetenschappen verdient. Maar het betreft meer dan dat. Met de onderliggende gedachte dat niets zo praktisch is als een goede theorie (Lewin), co-evolveerde het streven naar conceptuele klaarheid met de ontwikkeling van toegepaste en bruikbare kennis. De welvaartsstaat, die na de tweede wereldoorlog in volle ontwikkeling is, vereist meer dan ooit een sociale wetenschap die de toets der praktijk doorstaat. Heel wat sociologen worden gemobiliseerd om hun kennis in te zetten voor het economische dan wel politieke apparaat. Ze worden, om het met de